

והפקידו ביד (ז) [ג] (ז) אינו יהודי אחר (הגהות אלפסי פ"ק דפסחים). (ח) ויגש אומרים שאפלו אינו עליו אלא שומר חנם שחביב בפשיעה, חביב לבצרו. ויגש אפלו אם אינו חביב באחריותו בדין אלא שיועד שהאינו יהודי אלא ויבצרוהו לשלם אם יאבד, חביב לבצרו. (א) [ג] (ט) ויגש חולקים: ב' ויגש אינו חביב באחריותו (ז) [ד] (י) אינו חביב לבצרו אפלו אם כבוש תחת ידו, (יא) כגון שהוא גר תושב ושרוי עמו בחצר, וצריך לעשות לפניו (יב) מחצה גבוה עשרה טפחים (יג) * כדי שלא ישפח ויאכלנו: הגה (יד) ואינו יהודי שהגיה חמץ בביתו ישנאל בלא רשותו, כופה עליו (ה) כלי (ריב"ש סימן תא). ודקא ביום טוב, (ו) אכל אם הוא קדם יום טוב צריך לעשות מחצה (עין לקמן סימן תמו סעיף א): ג' ואינו יהודי שזכנס לבית ישנאל וחמצו בידו, אינו זקוק

ב טור בשם בה"ג והרא"ש ג שם בשם רמב"ם בק"ק ד מלכות חמץ ומצה ד שם בביתא ובמקרא ה מקרא דב"ש שם ו ברייתא שם

באר היטב

(3) א"י אחר. ואם קבל תא"י הב' אחריות דגנבה ואבדה שרי, מ"א. והח"י חולק עליו ומחמיר, ועין בפר"ח. ואם הפקידו ביד בעליו שרי, וה"ה אם תא"י נתן חמצו ברשות א"י ושם קבל עליו וישנאל אחריות, הסבמת הפוסקים: (א) ויגש חולקים. ודעת גדולי הפוסקים בדעה ראשונה וכן הסבמת ח"י, ע"ש. ואם הוא חביב באחריות מדינא ומלכותא, מחיב לבצר לכ"ע, ח"י: (7) אינו חביב לבצרו. אכל בפסח אין יכול לקבל כלל פקדון חמץ אפלו בלא אחריות כלל, ח"י: (ה) כלי. ואע"ג דאפשר לעשות מחצה ע"י סדין, טוב לעשות בכפית הכלי מעלידי סדין, דסדין הולך וקא, מ"א: (1) אכל אם טוב לעשות בכפית הכלי לחצי יום יש להקל בכפית כלי, מ"א. וח"י כתב

שערי תשובה

[3] א"י אחר. עבה"ט. ועין בשאגת ארנה סימן פה בקבל עליו אחריות ע"א של חמץ א"י והפקידו אצל א"י אחר אף שהשני לא קע"א שרי בהנאה אחר הפסח: [ג] ויגש חולקים. עבה"ט. ור"ל דאף שכוון אין לסמוך על השל חולקים לענין הא"י אלא אפלו בדיעבד, מ"מ דע דעשה ראשונה שסוברים ודוקא אחריות דגנבה ואבדה בעינן, שפיר של מקום לסמוך בדיעבד, וכן במא"ב בח"י, ע"ש, פן תשכחי לשואלי דברי בה"ט אלה. ועין בשאגת ארנה סימן פה בקבל רק אחריות פשיעה, אף שחביב לבצר קדם פסח, מ"מ היבא דעבר ולא בצרו שרי בהנאה אחר הפסח, ע"ש: [ד] אינו. עין בה"ט. ועין בהפאת צבי שאם אנשי חיל עומדים בבית וישנאל וא"א לעשות לו מחצה מ"מ א"צ ללחץ מביטו,

הוא קדם יו"ט. וה"ה בחל-המועד יש לעשות מחצה אע"פ שעתיד לשלו לקמור, אכל אם לא הניחו אלא לחצי יום יש להקל בכפית כלי, מ"א. וח"י כתב

באר הלכה

בשערי תשובה: * כדי שלא ישפח ויאכלנו. מסתימת הפוסקים משמע דלא דוקא פת שאפשר לאכלו חפץ בגטילתו כמו שהוא, אלא אפלו מיני חמץ שאי אפשר לאכלם כי אם אחרי אפייה ובשול גס"פ חישנין שמא ישפח ויגמול ויבצרו וצריך מחצה, ולא אמרינן דאדחכי ודכי יזכר שהוא חמץ, וכן משמע קצת מלשון הרמב"ם שכתב "שמא ישפח ויחספס ממנו, עין שם. ועין בספר אשל-אברהם להגאון מבוטשאטש שכתב להקל בכגון זה אם הקמחים אינם ודאי חמץ רק חשש חמץ, עין שם שכתבם איהו קלות בזה. ודע עוד, דאפלו במקום שנהגין אסור בפת עכרים גס"פ צריך מחצה, ולא אמרינן דבלאו הכי בדילי מנה, דלא אמרו

משנה ברורה

החזר שהחמץ מנח בו לעכ"ם, גס"פ שרי אם העכ"ם זה קבל עליו אחריות של גנבה ואבדה [פמ"ג]: (ז) ואינו יהודי אחר. שאינו בעליו, לאפפני בשחור והפקידו (ט) ביד בעליו (י) דשרי, דהיי לה כמקבל אחריות על חמצו של עכ"ם בבית עכ"ם דשרי: (ח) ויגש אומרים וכו'. וכתבתה (יח) יש לחש לבדעה זו, (יט) לפיכך אם העכ"ם בעל הפקדון לפניו צריך להחזיר לו, ואם אין העכ"ם כאן, יעשה מכירת חמץ ויבטל גס"פ (ואף דלהרבה פוסקים אין מועיל מכירה ובשול בחמץ שאין הגוף שלו, מכל מקום בכגון זה יש לסמוך על המקליל), אף בדיעבד

בשכבר הגיע שעה ששית שאי אפשר למכרו לעכ"ם, כמו שיתבאר בסימן תמג, יש לסמוך (כ) אפלו בא בתוך הפסח חזירי לו חמצו מיד בבואו, כדי לצאת מחשש אסור של תורה שיש בשהיה זו לפי סברת היש-אומרים (רק שיתנה שלא יגע בגידיו, כמו שיתבאר בסימן תמד), ואחר הפסח מותר לאכל ממנו אפלו לא התחזיר (לבעליה: 14). (ט) ויגש חולקים. דכיון שהישנאל לא קבל עליו אחריות, והוא פטור מדין התורה (כז) ומדין המלכות, אין החמץ נחשב כשלו עלידי כפית העכ"ם: 15. ומכל מקום (כז) העקר בדעה הראשונה: 16, ועין לעיל סעיף קטן ד. ומכל מקום אם עבר עליו ולא בצרו ובער עליו הפסח (כז) אין להתחמיר, ואפלו באכילה מותר: ב' אינו חביב לבצרו. אכל בפסח אינו ראוי להתחמיר לקבל כלל פקדון חמץ אפלו ביד אחריות ואפלו בתם (אחרונים): (יא) כגון שהוא גר תושב. ודעה לומר, שנתישב בארץ ויד וישנאל שולטת עליו, (כז) ונהה אמיתא שמונח במומף וצריך אפה להוציא פקדונו מרשותו, קא משמע לן דלא: (יב) מחצה. ומחצה של סדין לא סגי, (כו) לפי שהולכין וקאין תחתיו: (יג) כדי שלא ישפח וכו'. ואף-על-גב דבשאר אסורי אכילה והנאה לא בעינן מחצה, הכא שאני, משום דלא ברילי מנה פלי שפא חישנין שלא יבוא לאכלו, להכי בעינן מחצה להכריח: 18. ובכפית כלי על-גבי החמץ לא סגי, דדלמא נטל חפץ תשמישו ויתגלה החמץ, ולא התייר כפית כלי ובסימן תמו סעיף א' אלא במוצא חמץ בביתו ביום טוב שאי אפשר לעשות מחצה: 19, וגם שאינו אלא לזמן מועט, דכיליל ובערנו: (יד) ואינו יהודי שהגיה חמץ. אשמינן דגם בעכ"ם שהגיה חמץ בלי רשותו כלל, גס"פ דינא כמו בחמץ או בחמץ של נכרי שהפקד תחת ידו, דקדם יום טוב צריך לעשות מחצה דוקא, ובימים טוב שאי אפשר לעשות מחצה צריך על-כל-פנים כפית כלי, והשעם, דגם בזה חישנין שמא יבוא לאכלו: (טו) אכל אם הוא קדם יום טוב וכו'. שאפשר לעשות מחצה, והוא הדין במוצאי יום טוב, (כו) דהיינו בלילה הראשון של חל-המועד, מפינן שאפשר לו בעשית מחצה (כז) צריך לעשות מחצה. וכן אם הגיה העכ"ם בחל-המועד, גס"פ צריך מחצה עשרה, אפלו יודע שהעכ"ם יחזור ויגמול אחר יום או יומים; מיהו, אם יודע שהעכ"ם יחזור ויגמול (כז) באתו יום גופא, יש

שער הציור

(טו) ואף דבעליו לא קבלו עליהן שמינה רק בתורת שומרי חנם והוא קבל עליו אחריות דגנבה ואבדה, מכל מקום שרי: (י) מגדאברהם ושא, דלא כח"י יעקב: (יח) אלה כה וחקיעקב והג"ר וס"א: (יט) הג"ר: (כ) אחרונים הג"ר: (כז) דאם היה חביב מדין המלכות, לכלי עלמא חביב לבצר (אחרונים): (כג) חקיעקב ואלה כה ושא: (כד) דבאמת פמה ראשונים מקלין בדיבר, הראב"ד והרשב"א ומארי"ם ח"א, וכן כתב הפרי"מגדים, עין שם: (כז) רש"י. וברמב"ם איתא, שאין יכול לבצר להוציא החמץ מרשותו, עין שם, ומשמע מדבריו דלא דוקא אפסדון קאי, אלא דסלקא-דעמך דאסור לישנאל להניח בגבול ארץ-ישראל חמץ אפלו ביד מי שאינו ישראלי, קא משמע לן דלא, ועין: (כו) ואם היה קשור למשה ואינו נד, שפיר דמי: 17, עין פרי"מגדים: (כז) הג"ר: (כח) ט"ו ומגדאברהם ושא, דלא כעל-תשובת שמשמע מנה דבנה לא הטרחהו חכמים שוב בעשית מחצה: (כט) מגדאברהם ואלה כה, וכן משמע ברב"ש סימן תא. ודע, דדעת חקיעקב הוא דכל זה דוקא אם יבא שיתחבב לשלם לעכ"ם אם יכער חמצו, אכל אם לא יצטרך לשלם אין לו לעשות מחצה בחל-המועד דהוא טחא ותר, אלא ודאי אוחל לחזין: ואלה כה וכו' הביאו והסכים שלא לעכ"ם, ואינו מחיב לאבד חמצו של עכ"ם אפלו לא תחביב לשלם, ונעשה מחצה אפלו בחלו של מועד:

הַלְכוּת פֶּסַח סִימָן תַּמ תַּמָּא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טו]

מיהו, אַם יוֹדֵעַ שֶׁהַפֶּסַח יִתְּזַר וְיִקָּחְהוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם גּוֹפָא, יֵשׁ לְהַקְלֵךְ דְּיָדֵי בְּקִפְיַת פְּלִיטָה⁽²⁰⁾.

20) אַךְ אִם הַנִּכְרִי הֵנִיחַ אֶצְלוֹ אֶת הַחֲמֵץ לִשְׁעָה מוּעֵטָה, כֵּתֵב לִקְמֹן (ס"י תַּמָּח ס"ק ו') לַעֲנִין נִכְרִי שֶׁהֵנִיחַ חֲמֵץ אֶצְלוֹ יִשְׂרָאֵל סְמוּךְ לַחֲשִׁיכָה שֶׁל הַיּוֹם הָאֲחֵרוֹן, שְׁאִין צָרִיךְ אֲפִילוֹ כְּפִיּוּת כָּלִי, כִּיּוֹן שֶׁבִּשְׁעָה מוּעֵטָה אֵין לַחֹשׁ שֶׁהַיִּשְׂרָאֵלִי יִשְׁכַּח וְיֵאָבֵד לַאֲוִיכְלוֹ. וְעַל כָּל פְּנִיּוֹם גַּם בַּמָּקוֹם שֶׁמִּתְּרָה שִׁידֵּיהָ חֲמֵץ שֶׁל נִכְרִי בְּבֵית יִשְׂרָאֵל לֹלָא מַחֲצִיזָה, כֵּתֵב לַעֲלֵל (ס"י שְׁמַג ס"ק ד') לַעֲנִין מִי שֶׁבִּבְתּוֹ יֵשׁ חֲמֵץ שֶׁל נִכְרִי לְצוּרֵךְ רִפּוּאָה תִּינוּק, שְׁאִסּוּר לִישְׂרָאֵל לִיגַע בַּחֲמֵץ בַּפֶּסַח מַחֲשֵׁה שִׁבָּא לַאֲוִיכְלוֹ.

[משנ"ב ס"ק יז]

רוֹצֵה לִזְמֹר, שֶׁלֹּא יֵאָכְלוּ יְחִידוֹ עַל הַשִּׁלְחָן⁽²¹⁾.

21) וְאֲפִילוֹ אִם הַשּׁוֹלְחָן גָּדוֹל, כֵּתֵב הַחֵיִי אֲדָם (כָּלִל קַב ס"ד) שְׁאִסּוּר, שֶׁלֹּא פְּלוּג רַבָּנָן בְּתַקְנָתָם בֵּין שּׁוֹלְחָן גָּדוֹל לְשּׁוֹלְחָן קָטָן.

[משנ"ב ס"ק יח]

וְחֻק הַדְּבָר שֶׁלֹּא יִתְעַרְבּ פְּרוּר אֶתֶד שֶׁל הַעֲפוּ"ם בְּשֶׁל יִשְׂרָאֵל וְאִסּוּר⁽²²⁾.

22) וּמִטַּעַם זֶה, הַנוֹסֵעַ בַּמִּטְוָה אוֹ בִּרְכַּבַּת בִּימֵי הַפֶּסַח, וְהַרְגִּילוֹת הֵינּוּ שֶׁכָּל הַנוֹסֵעִים אוֹכְלִים בְּאוֹתוֹ זְמַן, דַּעַת הַגֵּר"ב שֶׁטָרֵן (נִטְעֵי גִבְרִיאֵל פֶּסַח ח"א פ"ו ס"ח) שְׁאִסּוּר לִיהַדִּי לַאֲכֹל אֶת מִזְוֵת בּוֹמֵן שֶׁהַנִּכְרִי אוֹכֵל חֲמֵץ. וְאִם אִם אוֹכְלִים הֵם בִּשְׁנֵי שׁוֹלְחָנוֹת נִפְרָדִים, מ"מ אִם הַשּׁוֹלְחָנוֹת מְאֹד מְאֹד קְרוּבִים זֶה לָזֶה, צָרִיךְ הוּא לַחֲכוֹת עַד שִׁיִּגְמֹר הַנִּכְרִי אֶת אֲכִילָתוֹ [וּבִנְטֵעֵי גִבְרִיאֵל שֶׁם מַפְקֵד אִם יֵשׁ לַהַחֲמִיר גַּם בַּשּׁוֹלְחָנוֹת נִפְרָדִים].

[משנ"ב ס"ק כ]

עוֹבֵר עָלָיו אִף הַפֶּסַחִיד⁽²³⁾. כֵּן צָרִיךְ לִזְמֹר, דֶּהֲנֶפֶקֶד גַּם-כֵּן עוֹבֵר אִף שְׁאִינוֹ שֶׁל⁽²⁴⁾.

23) וּמִי שֶׁנִּגְזַל מִמֶּנּוּ חֲמֵץ, כֵּתֵב בְּשׁוּ"ת נִדְעָה בִּיהוּדָה (מַהְרִ"ק אר"ח ס"י ב') שֶׁהַנִּגְזַל אֵינוֹ עוֹבֵר עַל 'בֵּל יִרְאָה', כִּיּוֹן שֶׁהַחֲמֵץ אֵינוֹ בִּרְשׁוֹתוֹ וְאֵינוֹ בְּאֲחֵרִיוֹת, שֶׁהִרְהוּ בִּרְשׁוֹת הַגּוֹלָן וּבְאֲחֵרִיוֹת, וְרַק בַּמִּפְקִיד חֲמֵץ אֶצְלוֹ חֲבִירוֹ פֶּסַח הַשּׁוּ"ע שְׁעוֹבֵר עַל 'בֵּל יִרְאָה', מִשּׁוּם שֶׁהַנֶּפֶקֶד מִשְׁאִיל אֶת מָקוֹם הַחֲמֵץ לַמִּפְקִיד וְנִחְשָׁב שֶׁהַחֲמֵץ בִּרְשׁוֹתוֹ. מֵאִידֵךְ, הַחֲזוּ"א כֵּתֵב (אר"ח ס"י ק"ח ס"ק ד') שֶׁהַנִּגְזַל עוֹבֵר עַל 'בֵּל יִרְאָה' אִף שְׁאִין הַחֲמֵץ מוֹנֵחַ בַּמָּקוֹם שֶׁשִּׁיךְ לוֹ אוֹ מוֹשָׁאֵל לוֹ, כִּיּוֹן שֶׁלְמַעֲשֵׂה הַחֲמֵץ הוּא שְׁלוֹ [וְרִאָה מִזֶּה שֶׁהִבְאֵנוּ לַהֲלֹךְ (בִּבְיָה"ל ד"ה עוֹבֵר עָלָיו) בְּשֶׁם הַחֲזוּ"א].

וּכְשֹׁמֵן אִסּוּר הַשְּׁהִיית הַחֲמֵץ בַּמָּקוֹמוֹ שֶׁל הַמִּפְקִיד קוֹדֵם לָזֶה שֶׁבַּמָּקוֹמוֹ שֶׁל הַנֶּפֶקֶד, כְּגוֹן שֶׁהַמִּפְקִיד נִמְצָא בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְהַנֶּפֶקֶד בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית, כֵּתֵב בְּשׁוּ"ת מִנְחַת יִצְחָק (ח"ו ס"י כ"ה אוֹת ב') שֶׁמוֹסְכֵם עַל רֹב הַפּוֹסְקִים שֶׁכְּשִׁישׁ הַפֶּרֶשׁ בּוֹמְנִים בֵּין מָקוֹם הַחֲמֵץ לַמָּקוֹם בַּעֲלִי, הַזְמַן הַקּוֹבֵעַ הוּא לִפִּי מָקוֹם הַבְּעִלִּים [רַק שִׁישׁ שֶׁמִּחֲמִירִים שֶׁאֵם הַזְמַן בַּמָּקוֹם הַחֲמֵץ קוֹדֵם לַכֵּךְ יֵשׁ לַחֹשׁ גַּם לְזְמַן זֶה], וְלִכֵּן חַיִּיב הַנֶּפֶקֶד לִמְכּוֹר אֶת הַחֲמֵץ [אוֹ לִבְעֹר] אִם לֹא הַסְפִּיק לְמִכּוֹר קוֹדֵם זְמַן אִסּוּרוֹ [בְּהִתָּאם לְזְמַן שֶׁבַּמָּקוֹמוֹ שֶׁל הַמִּפְקִיד, וְכַפִּי שֶׁמִּבּוֹאֵר בְּשׁוּ"ע לִקְמֹן (ס"י תַּמָּג ס"ב) שֶׁחֻבַּת הַנֶּפֶקֶד לִמְכּוֹר וְלִבְעֹר חֲמֵץ שֶׁהַמִּפְקִיד עוֹבֵר עָלָיו, הֵינּוּ גַּם כִּשֶׁהַנֶּפֶקֶד עֲצָמוֹ אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו].

24) וּכְשֹׁמֵן אִסּוּר הַשְּׁהִיית הַחֲמֵץ בַּמָּקוֹם שֶׁבוֹ נִמְצָא הַנֶּפֶקֶד הוּא קוֹדֵם לָזֶה שֶׁבַּמָּקוֹמוֹ שֶׁל הַמִּפְקִיד, כְּגוֹן שֶׁהַנֶּפֶקֶד נִמְצָא בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְהַמִּפְקִיד בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית, כֵּתֵב בְּשׁוּ"ת מִנְחַת יִצְחָק (ש"ס) שֶׁאִם הַנֶּפֶקֶד קִיבֵּל אַחֲרִיתוֹ עַל הַחֲמֵץ, וְדֹאֵי שֶׁהוּא חַיִּיב לִבְעֹר אֶת הַחֲמֵץ בְּהִתָּאם לַמָּקוֹמוֹ, כִּיּוֹן שֶׁגַּם הוּא עוֹבֵר עָלָיו מִחֲמַת אַחֲרִיוֹת. אֲמִנֵּם, כִּשֶׁהַנֶּפֶקֶד לֹא קִיבֵּל אַחֲרִיתוֹ וְאֵינוֹ עוֹבֵר עַל חֲמֵץ זֶה מִשּׁוּם 'בֵּל יִרְאָה', צִ"ע אִם יֵשׁ לוֹ רִשּׁוֹת לִמְכּוֹר אֶת הַחֲמֵץ בְּהִתָּאם לְזְמַן שֶׁבַּמָּקוֹמוֹ, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁלְמִפְקִיד יֵשׁ עֵדִינָן זְמַן רַב שֶׁבוֹ הוּא יִכּוֹל לִמְכּוֹר אֶת חֲמִצּוֹ, שְׁמָא הוּא מִקְפִּיד שֶׁהַנֶּפֶקֶד לֹא יִמְכְּרוּ, מִחֲמַת שֶׁשֶּׁבֶר הַמִּפְקִיד שֶׁהוּא יִכּוֹל לַהֲשִׁיג עָלָיו מִחִיר יוֹתֵר טוֹב וְכֹדוֹ [אֲךָ דֹּאֵי שֶׁהַנֶּפֶקֶד יִכּוֹל לְמִכּוֹר סְמוּךְ לְזְמַן הָאִסּוּר שֶׁל הַמִּפְקִיד, אִף שֶׁבּוֹמֵן זֶה כִּבְרָא אִסּוּר הַחֲמֵץ בְּהִנָּא בַּמָּקוֹמוֹ שֶׁל הַנֶּפֶקֶד, כִּיּוֹן שֶׁאֵינוֹ עוֹבֵר שׁוּם אִסּוּר בְּכָךְ]. וְסִיּוּם, שֶׁלִּפִּי הַנְּהוּג הַיּוֹם שֶׁמוֹכְרִים לְנִכְרִי אֶת הַחֲמֵץ רַק לִימֵי הַפֶּסַח וְאַחֵר כֵּךְ הוּא מִחִיר אֶת כָּל הַחֲמֵץ, בְּדֹאֵי שְׁאִין קְפִידָא שֶׁל הַמִּפְקִיד שֶׁלֹּא יִמְכְּרוּ, וְיִכּוֹל הַנֶּפֶקֶד לְמִכּוֹר אִף זְמַן רַב קוֹדֵם זְמַן הָאִסּוּר שֶׁבַּמָּקוֹמוֹ שֶׁל הַמִּפְקִיד.

[ביה"ל ד"ה עוֹבֵר עָלָיו]

אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו מִן הַתּוֹרָה כִּיּוֹן שְׁאִינוֹ מְנַח לֹא בְּבִיתוֹ וְלֹא בְּרִשְׁתּוֹ שֶׁל בְּעַל הַחֲמֵץ⁽²⁵⁾.

25) וְהַחֲזוּ"א כֵּתֵב (אר"ח ס"י ק"ח ס"ק ד') שֶׁהַמִּנְחָה חֲמִצּוֹ בְּבֵית חֲבִירוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוֹתוֹ עוֹבֵר עַל אִסּוּר 'בֵּל יִרְאָה' מִן הַתּוֹרָה, וּבִיָּדָה בְּדַעַת הַרַ"שׁ, שְׁאִין כּוֹוֵנָתוֹ שֶׁכָּל מִפְקִיד עוֹבֵר עַל 'בֵּל יִרְאָה' מִחֲמַת שֶׁהַנֶּפֶקֶד מִשְׁאִיל לוֹ אֶת רִשְׁתּוֹ, אֲלֹא שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁבוֹ מוֹנֵחַ חֲמִצּוֹ שֶׁל אָדָם נִקְרָא 'גְּבוּל' לַעֲנִין אִסּוּר 'בֵּל יִרְאָה', כִּי עֲכָשִׁיו הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמָּקוֹם לְצוּרְכוֹ, וְלִכֵּן עוֹבֵר עַל הַכְּתוּב 'וְלֹא יִרְאָה לָךְ חֲמֵץ' וְגו'. בְּכָל גְּבוּל". וְהוּא הָדִין כְּמִי שֶׁמִּנְחָה חֲמִצּוֹ בְּבֵית חֲבִירוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוֹתוֹ, שֶׁהִרְהוּ הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם לְצוּרְכוֹ וְנִחְשָׁב 'גְּבוּל' לַעֲנִין אִסּוּר 'בֵּל יִרְאָה'.

הלכות פסח סימן תמא

יב באר הגולה

להוציא, אף-על-פי שהישראל רואה חמץ של אינו יהודי (טז) אין בכך כלום, ואכל אסור (יז) להעלותו עמו על (י) השלחן (יח) ואפילו בהפסק מפה: ד' "ישראל שהפקיד חמצו אצל ישראלי חברו או אצל הלא-יהודי, (יט) אף-על-פי שקבל עליו הנפקד אחריות, (כ) *עובר עליו (ח) [ט] (א) המפקיד:

תמא דיני מי שהלנה על חמץ, ובו ב' סעיפים:

א "אינו-יהודי שהלנה לישראל על חמצו *ומשקנו (ב) בידו ואמר לה (ג) (א) מעכשיו יהא שלך

הביח, עין שם א משנה פסחים ל' וקאויקמא אלאך דרבא בדר לא, הספסח הפוסקים

שערי תשובה

דכל שאינו בחזרת פקדון לא תשינו דאמי למיכל מנה מבי"ש בשם הרשב"א, ואף אם אינו בביתו פינון שהוא בעיר, כמו במפקדי חן, וזכור שאינו בא לביתו באמת יקפה עליו כלי פינון דא"י במחצה, ע"ש: [ח] אף המפקדי. בבי"ש. וזמן בשאנת-ארתה סימן פה שהארון דענין זה ודעתו שאין האחריות שקבל עליו הנפקד מפני את המפקיד מלעבר בבי"ש פינון שעקר הקמון שלו, וזמן בשירות פמ"א ח"ב סימן קס. וזמן בשירות בית-אפרים סימן לט, באיש גליצ'ל שקבר בפסח י"ש חמץ בקזקת של פסח ונדע הדבר וזכר, ותקונים השוהו הי"ש לחקר מה הנה ונמשך עד קדם הפסח בשנה שאחרת, ותפסח לשאל איד להתנהג; והנה מן הדיו היו צריכים לשפכו במקום מדרון שחרי אין לך משה טעות גדול מזה והכל מצוין עליו לבצור, אף לפי שנתגלה הדבר שמשפך עד קדם פסח, יש למצא תקנה לערב קדם פסח בי"ש אחר הרבה ולמכור בידו לא"י חזר מדין אסור שבו, ואז כשיחזר ויחזקנו אחר הפסח מהא"י שרי בדין חמץ שעבר עליו הפסח שנתערב, ואין בזה משום מבשל אסור פינון שאינו נקנה בעת המכשול שהרי מקור ע"מ למכר חזר מדמי אסור, וכן אין חשש שיתור וימכרו לישראל דבקסח גופה שום אדם לא יקנה מקנה, ואחר הפסח אם יחזר ויקנה בידו אין בכך כלום בדין כל תעבורות חמץ שעבר עליו הפסח שמתר אף באכילה, וזכור לחלש לזה לדעת הטור ולרובו בסי' למחלה, ואם עליו עד ס' למחלה, ע"ש, ועל ביד-אפרים הבאתי סייע לבקרה זו דכל שנתעבורות למכרו בשער הול בידו שהוא דבר שקבל השנה אין בידו המגרים בכך למכר בידו בקרן השלש ולחזר ונקלטהו ויהיה בעיני הדין כמתעשר, ואם יספיק פנים לקונה שמוכר לו דר' להפיקע האסור ויחזר ויקנה מקנה, פשיטא שאין זה דרך מ"מ, והצדקה גלויה ומבשרת לכל היא, ולכן קשה לעשות תקנה זאת; ואם נאמר שישנה עד ע"פ שדרה העולם בכך למכר ולחזר ונקלטהו, פשיטא דאסור להשוותו וזמן מרבה, דאמי ליד תקלה, אף בגזון זו שארע הדבר בן מעצמו שמשפך עד יום או יומים קדם פסח שפיר דמי לעשות בן

באור הלכה

בן ב"ש"ס אלא בחמץ של הקדש, ומשום דהקדש חמירא דאית בה מעילה וכלי עלמא בחמץ גזי כפת גזי שאינו אלא חמץ אלא חמץ אלא חמץ, בן פתב רבנו מנחם, וכן הסכים במאמר-מורכבי, שלא ברא"י מונחין שצדקה להקל בזה, ע"ש: * עובר עליו אף המפקיד. ע"ש משנה ברורה. והרא"ש פתב עוד: ואף-על-גב דכתיב 'במיכס', בידו דהשאל לו הנפקד ביתו לשמירת ממונו דמפקיד, קרנן בה 'במיכס' דמפקיד, עד כאן. והוציא מזה הגר"ז בשולחן-ארזות שלו, דאם הניח אדם חמצו בהרשות חברו שלא מדעתו, שלא השאיל לו מקום בחצרו להניח שם חמצו, אינו עובר עליו מן התורה פינון שאינו מנח לא בביתו ולא ברשותו של בעל החמץ²⁵, אלא שמדבריו סופרים חזק לבצור. וזמן שם בקצותם אחרון שמפקד שם על דבר ה"טו" שמוכח מקנה בהפסח מדעתו, וזמן בפרי-מגדים במשפחות-זהב סעיף קטן ד שאין דעתו בן. וכן במקור-סיני סעיף קטן ה גס"בן מצודר ס"א, וצריך עיון: * ומשקנו בידו. מן משנה ברורה לענין אם הקנו בקצו, פתבנו להקל בשם פסה אחרונים וכתבנו שיש מי שמחמיר, והוא בפרי-מגדים, ותשש לדעת רמ"א חשן-משפט סימן רז סעיף יד דמעכשיו לא מסלק אסמכתא בלי בית-דין חשוב אלא-אם-כן היה פסח ידו מעכשיו, וכמו שקבם הסמיע סעיף קטן יח, ע"ש. וקאמט

באר היטב

דיבער אותו אם אינו מחזיק לשלם לא"י. ואין לטרוח לעשות מחצה בחו"מ, ע"ש: (י) השלחן. ואם אין הישראל אוכל, (מ) להניח לא"י לאכל על שלחנו, רק שצדקה יפה השלחן א"ח"ב, מ"א: (ס) אף המפקיד. ע"ש ח"י ובתשובת חכם צבי סימן קלט ובתשובת פנים מאירות סימן מו: (ב) בידו. ואם הקנהו מעכשיו לאינו-יהודי בקצו או אגב קרקע, אף-על-פי שלא מסרו לו עד אחר פסח, אם אינו באחריות הישראל שרי, ש"ג: (ג) מעכשיו. ואם לא הלנהו רק שאל אם לא אעשה דבר פלוני יהא החמץ שלך מעכשיו, אסור, דה"ל אסמכתא ונדעת הראב"ד אין דין אסמכתא בא"י. ודע, דאם חסר א' מאלו הכבות אסור, פורש, פשוט לכל בר ישראל להנות מאותו החמץ אע"פ שהוא ביד א"י. וצ"ע אי לא א"ל מעכשיו אם מחזיק לפדותו מן הא"י ולבצור דאל"כ פורע חובו מאסורי בעצא, מ"א. וחי"י פתב, דראוי להתמיר לפדותו, ע"ש. ואם הוא עדין ביד הישראל רק ששעברו לא"י, פשיטא דאסור לתנו לו:

א"א, שאין לו י"ש כ"כ, וצדקנו ברוב וישיחור וקנהו מן הא"י אחר הפסח מטר להוסיף מעקרא אינו ע"ד לאכל האסור שרי. ע"ש. והנה בכל חמץ שעבר עליו הפסח יש מקום להמציא תקנה זו, אף אם נקשה בן מיד אחר הפסח מה גזרם בזה, ואם לפי שיתור לקנותו בשער הול בידו שהוא דבר שקבל השנה אין בידו המגרים בכך למכר בידו בקרן השלש ולחזר ונקלטהו ויהיה בעיני הדין כמתעשר, ואם יספיק פנים לקונה שמוכר לו דר' להפיקע האסור ויחזר ויקנה מקנה, פשיטא שאין זה דרך מ"מ, והצדקה גלויה ומבשרת לכל היא, ולכן קשה לעשות תקנה זאת; ואם נאמר שישנה עד ע"פ שדרה העולם בכך למכר ולחזר ונקלטהו, פשיטא דאסור להשוותו וזמן מרבה, דאמי ליד תקלה, אף בגזון זו שארע הדבר בן מעצמו שמשפך עד יום או יומים קדם פסח שפיר דמי לעשות בן

משנה ברורה

להקל דרי בכפית כלי²⁰: ג (טז) אין בכך כלום. דשלק אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים. ולשקא: בוא לאכלו וליא למחש (כ) שחששו מפקד בידו, והצרכיהו משום זה לעשות מחצה, דהא החמץ הוא פסח ופסח דהעבורים (ל) והוא משקמו: (יז) להעלותו עמו. וצדקה לומר, שלא יאכלו (לג) יחדיו על השלחן²¹, שמה יתערב חמץ במאכלו של ישראל: (יח) ואפילו בהפסק מפה. ואף-על-פי (לג) דאם אהד אוכל בשור ואהד אוכל חלב על שלחן אחד שרי אם מפה מפסקת, חמץ שאני שהוא במשהו, ורחוק הדבר שלא יתערב פרוו אחד של העפ"ם בשל ישראל ואסור²². והסכימו האחרונים (לג) דאפילו אם אין לו הכרית עם עכו"ם זה, דאין לחש שמה ישבח יאכל מחמצו, גס"בן אסור, ומשעם הנזכר לעיל, שמה מתערב פרוו חמץ מעצמו במאכלו של ישראל. וכל זה, שאוכלים בשעה אחת, (לד) אכל בשעה שאינו אוכל, מתר לו להניח לעפ"ם לאכל על שלחנו, (לה) רק שיתור הישראל לנקות השלחן ולהדיריו יפה אחר אכילת העפ"ם, שלא ישארו שם פרווין מחמצו, וכן צריך להזהר שילקו העפ"ם מביתו, שיטל כל חמצו ולא ישפיר ממנו מאומה: ד (טז) אף-על-פי שקבל עליו וכו'. שהרי מכל מקום גוף המזון הוא שלו, (לו) ולא אמרו לעיל בסעיף א דקבלת אחריות נחשב כשלו אלא לענין זה דעל-ידי קבלת אחריות יש לו שיכוח וזכות בגנה אף-על-גב שאינו שלו בעצם, ומשום זכות זה חזבה ורמנא בעצור, אבל בהפסח, היכי שהדבר הוא שלו רק שאחר קבל עליו אחריות, בזה אין סבא לומר דהחמץ נקע מרשותו על-ידי קבלת אחריות של אחר: (כ) עובר עליו אף המפקיד²³. בן צריך לומר, דהנפקד גס"בן עובר (לו) אף שאינו שלו²⁴, דהא קבל עליו אחריות ויש לו שיכוח בגנה, ובההיא דלעיל סעיף א וכו'ל. ואם אין המפקיד בביתו בידי יצשה הנפקד בערב-פסח, ויתבאר לקמן סימן תמג, ע"ש שם:

א (א) מעכשיו יהא שלך. רצה לומר, דאמר לה (ב) קני לך מעכשיו אם וכו', וזל בתורת שעבדו למשכון בעלמא:

שערי תשובה

(ל) אחרונים. וכל זה באין העפ"ם עבדו, דבעבדו שמונותיו עליו אין להניחו שיפנס לבית לאכל חמצו אף אם החמץ הוא של עכו"ם, משום מראית עין שיתור אותו שהוא מאכל חמץ לעבדו, דמבאר בסימן תח, וכן פתב הגר"ז, (לא) מגן-אברהם ושי"א: (לב) מגן-אברהם: (לג) עלת-שבת וחקי-יוסף ומאמר מורכבי, וכן הסכים הגר"ז, דלא בוקר-עקב: (לד) מגן-אברהם ושי"א: (לה) הגר"ז וחקי-אדם ושי"א: (לו) אחרונים: (לז) עלת-שבת וקאר-הגולה ומאמר-מורכבי ופרי-מגדים, וכן פתב האלהי רבה בשם רבנו יחזק: (ה) ב"ח: